

izhaja vsak dan razen  
nedelje in praznika ob  
3. popoldan.

Posamezna številka stane  
10 vinarjev.

# MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno  
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-  
štvo: Schmidererjeva u-  
lica št. 5.

Telefon 8/VI.

Letnik 2.

Maribor, petek 24. januarja 1919.

Štev. 19.

## Poziv štajerske (nemške) socijalne demokracije jugo- slovanskim sodrugom!

Nemško soc. demokratično deželno zastopstvo se namerava obrniti na jugoslovanske soc. demokrate, naj se izjavijo proti ravnanju generala Majstra v zasedenem, narodno mešanem in čisto (!) nemškem ozemlju. Vsi prestopki generala Majstra se bodo javno navedli, češ da so v nasprotju s samoodločbo narodov. Soc. demokrati jugoslovanskih dežel se torej pozivajo, da naj zastavijo ves svoj upliv, da se odpravi vojaška zasedba jezikovno spornih okrajev, posebno nemško čistih in da naj se ustvari položaj, ki nikakor ne bi zadel samoodločbe omenjenih okrajev. Ta poziv nemških soc. demokratov se bo tudi predložil internacijalnemu socijalističnemu biroju.

Tako poročilo iz Gradca z dne 21. t. m. Pristavljamo sledeče: Doslej si še nismo na jasnem, kako si sploh mislijo nemški socijalisti upravno preuredbo takega spornega ozemlja. V toliko se torej sploh ne spuščamo v de ato.

Sicer pa mislimo, da bo pristašem jugosl. soc. demokracije pri nas na shodih dana prilika, izjaviti se, v koliko se jim zdi pritožba nemških soc. demokratov upravičena in da bodo temu primerno izrazili svoje stališče.

Da dandanes ni vse tako, kakor bi moralo biti, to je gotovo. Tega pa gotovo tudi kaka druga vrhovna oblast ne bi mogla spremeniti na boljše. Nekateri ukrepi gen. Majstra gotovo niso bili najboljši; to pa vemo, da hotoma ni hotel nikomur delati krivic; zato je tudi n. pr. vse one, ki so bili po par dni v preiskavi, zopet izpustil.

Kar se tiče Maribora, ki morda Nemcem velja kot čisto nemško ozemlje, moramo reči, da se s tem ne strinjamo in da si slov. soc. demokrati ravno tako malo želijo, da bi pripadali nemški Avstriji kakor malo si kak Nemec v Gradcu želi, da bi pripadal v Jugoslavijo.

Ako so torej nemški socijalisti prepričani, da se vsi socijalisti Jugoslavije že v naprej strinjajo z njihovimi, nekoliko skritimi željami, se seveda motijo. Mi poznamo dovolj našega soc. dem. delavstva, ki so ravno istih misli kakor mi.

Slovenskih goric pač nihče ne bo mogel odmakniti, da bi Maribor prišel bližje h Gradcu. In če so te čisto slovenske, potem je Maribor že v naprej, zlasti kot gospodarsko središče, odmerjen Jugoslaviji.

Zato pa se ne bo dalo upoštevati želja posameznikov, ki se z nami ne strinjajo in

ki si želijo drugam. Nam ni do tega, da bi branili generala, nam gre le za našo državno stvar in za našo pravico, ki nam mora biti že danes vsled statistike in dejanskih razmer zagamčena. Ako nas pri tem celo podpira kak general, ne bomo delali proti njemu, zlasti če ni doslej očitvidno delal nikomur take krivice, ki bi res pomenila svetovno politično afero.

Jugoslov. soc. demokrat.

## Velesile nočejo priznati Jugoslavije?

Robert Cantalupo javlja v svojem listu »Idea Nazionale« iz Pariza: Ker mirovna konferenca priznava samo zastopnike Srbije, vlada med zastopniki države SHS veliko nezadovoljstvo. Najbolj so Jugoslovani nezadovoljni s tem, da se je Črni gori priznal en zastopnik na konferenci in da se smatra tudi kralja Nikito še vedno kot predstavitelja Črnogore. Dne 16. januarja je isti dopisnik brzojavil svojemu listu, da so jugoslovanski zastopniki poslali pariškim listom tale protest: Sklep vrhovnega medzavezniškega sveta, da se na mirovno konferenco pripuste le delegati kraljevine Srbije, ne pa zastopniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, lahko povzroči nevaren konflikt z dalekosežnimi posledicami. Uvaževati je, da daos ni več srbske vlade, ki bi mogla imenovati delegacijo za kraljevino Srbijo, ker je beograjska vlada sedaj zajednička vlada Srbov, Hrvatov in Slovencev. Takisto so tudi že vsa srbska zastopstva pretvorjena v poslaništva kraljevine SHS, katere regent je srbski prestolonaslednik Aleksander. Ako bi se na konferenco ne pripustila delegacija kraljevine SHS, bi Srbiji ne bilo mogoče vdeležiti se mirovne konference. Ta možnost pa bi gotovo ne odgovarjala željam zaveznikov. Vrhovni medzavezniški svet gotovo ni mislil pri svojem ukrepu na preobrat položaja v Srbiji in bo gotovo to vprašanje na novo proučil. — Ta protest, ki je bil obelodanjen v francoskih listih, so redigirali Pašić, dr. Trumbić in dr. Vesnić, ki vodijo z združenimi silami borbo za jugoslovanske zahteve. Izmed teh treh je najbolj zmeren še dr. Trumbić, dočim zahteva dr. Vesnić, da se popolnoma razveljavi londonška pogodba. Kakor poroča Cantalupo, protest jugoslovanske delegacije, naslovljen na medzavezniški svet, ni imel uspeha. Vsled tega je v krogih jugoslovanskih delegatov zavladala skrajna nezadovoljnost. Dr. Trumbić je bil 16. t. m. kot minister zunanjih del kraljevine SHS zaprišežen. Zaprisegel ga je poslanik dr. Milenko Vesnić.

## Političen pregled.

**Premirje na Koroškem.** Po posredovanju ameriškega polkovnika Miles-a se je sklenilo med narodno vlado v Ljubljani in vlado Koroške premirje, ki se ne da odpovedati; dalje razorožitev ljudstva oboje narodnosti; tisti ki se protivijo, se kaznujejo. Osebnost prostost naj se ne omejuje.

**Koroška deželna vlada ovira vračanje beguncev.** Akcijo za vračanje koroških beguncev skuša deželna vlada v Celovcu ovirati na vse mogoče načine. Do včeraj popoldne se je vrnilo preko Jesenic in Področnice 25 uglednih koroških Slovencev na svoje domove. Naenkrat pa je koroška deželna vlada izdala začasne potne predpise, glasom katerih je za potovanje potrebno potno dovoljenje okrajne politične oblasti potnega cilja. Namen te naredbi je prozoren. Koroška deželna vlada hoče preprečiti vrnitev beguncev, da ti ameriške misije ne bi mogli informirati o resničnih narodnostnih razmerah.

**Begunci na Jesenicah.** Tu je mnogo koroških beguncev, ki se vsled naredbi koroške deželne vlade o potnih dovoljenjih, ne morejo vrniti v domovino. 22. t. m. ob 11 predpoldne je poveljnik nemških čet v Št. Jakobu stotnik Vogleser poslal poveljniku naših čet v Področnici stotniku Martinčiču noto sledeče vsebine: Deželna vlada za Koroško je izdala začasne potne predpise, katerih se moram držati. Potniki, ki prihajajo iz Kranjske, smejo prekoračiti od mojih čet zasedeno črto le, ako imajo potno dovoljenje politične okrajne oblasti potnega cilja. Stotnik Martinčič je o tem takoj obvestil Narodno vlado v Ljubljani. V naredbi koroške deželne vlade je rečeno, da morejo vse iz inozemstva prihajajoče osebe imeti potno dovoljenje, ki jih mora izdati le politično okrajna oblast potnega cilja. Prošnje za potovanja se morajo utemeljiti in natančno navesti namen potovanja. Kaj hoče koroška deželna vlada s tem doseči, leži na dlani: Zavleči hoče vrnitev beguncev, dokler se nahaja na Koroškem ameriška misija. S tem so Nemci zopet enkrat pokazali, koliko veljajo ž njimi sklenjene pogodbe. Sicer je pa to čisto prav: Bodo vsaj Amerikanci imeli en dokaz več, kaki ljudje so to. Nemec ostane Nemec, pa naj bo potem v Berlinu, v Gradcu ali Celovcu.

**Zahteve angleških socijalistov.** Zahtevajo popolno razoroženje Nemčije, do tistih potrebnih čet, ki bodo vzdržavale red in mir. Dalje zahtevajo, naj se obsodijo bivši nemški cesar, prestolonaslednik, admiral Tirpitz, Bethmann-Hollweg in 600 drugih oseb, katerih zločini so znani.

**Volitve na Nemškem.** Volitve so na Nemškem socijalnim demokratom prinesle veliko zmago. V Berlinu so večinski socijalisti dobili od 1.002.651 glasov 365.563, neodvisni socijalisti 275.915 glasov, nem. demokratska stranka 163.445, nemško nacionalna ljudska stranka 92.374, nemška ljudska stranke 54.370, krščanska ljudska stranka 51.021.

**Poraz centra (tj. krščanskih socialcev).** Od 45 bavarskih mandatov so dobili le 18 mandatov, soc. demokrati 16, nemška ljudska stranka 5, kmečka zveza 4, nacionalni liberalci in srednja stranka 2, neodvisni socijalisti 1 ali nobenega.

**Vsled naraščanja boljševisma v Ukrajini.** Vsled neprestanega naraščanja boljševisma v Ukrajini, postaja položaj tamošnjih nemških čet vedno bolj nezdržljiv. Prevoz nemških čet po železnicah je popolnoma nemogoč. Poroča se, da bosta ententina admirala Cathorpe in Lejay priporočala pri svojih vladah ponovni predlog, da naj se prepeljajo nemške čete preko morja v domovino.

## Mariborske novice.

**General Smiljanović,** poveljnik II. jugoslovanske armade v Ljubljani, bil je večeraj v Mariboru. Na kolodvoru ga je general Majster pozdravil v imenu vojaštva in mestnega prebivalstva. Na to je gen. Smiljanović odzdravil ter povdarjal, da se hočemo vsi Jugoslovani strniti v močno in trdno vez, ter tako osvojiti tudi če je treba z zadnjo kapljo krvi slehernega brata in sestro izpod tujega jarma.

**V prehranjevalnem uradu smrdi.** Pod tem naslovom smo prinesli pred nekaj dnevi notico. Večerašnja Marburgerca pa prinese izjavo vodje prehranjevalnega urada, da on o tem ni nikjer poročal. Marburgerca je to izjavo prinesla potrjeno oziroma popolnoma v drugem smislu, kar je velika laž. Kajti notica Marburgerce bi se morala pravilno glasiti, da se nepravilno delo v mestni prehranjevalnici ni javno razglasilo. Mi pa ostanemo kljub temu pri tem, da tam smrdi in če se prinese v drugih listih še toliko popravkov.

**Na milijone dolga pri mestnem gospodarstvu,** posebno pri aprovizaciji, se je že zdaj pokazalo, ko se je izkividanje nemškega gnoja od naše strani še le pričelo. Kar je magistrat v svoji modrosti samo mestnim pekom nepostavno naravnost vsilil v žep, presega svoto 5 (petih) milijonov kron. Magistratovci so namreč vsakemu peku na dan podarili 20 kg moke za »zapršenje«, to je za od strani pekov izmišljeno trditev, da se pri peki za aprovizacijo namenjenega kruha toliko moke izpraši, torej porazgubi. Kaj več bomo o tem škandalu še poročali.

**Samopomoč proti razuzdanosti.** Nekaterikrat smo že apelirali na »merodajne« oblasti, naj napravijo vendar že konec temu vsakodnevno razgrajanju po mestu. Zadnje večere smo se nalašč potrudili se osebno prepričati, jeli je mogoče, da sicer mnogoštevilne straže obvladajo vsaj najbolj kričeče izbruhe pijane podivjanosti. Pa smo uvideli, da je to nemogoče; še premalo je čuvajev javnega reda. Zato mislimo, da nam bodo pristojne oblasti iz srca hvaležne, če pričnemo vidno zasnovano akcijo samopomoči. Take samoobrambe smo Slovenci v Mariboru že vajeni. Izvrševali smo jo seveda čisto proti drugim elementom, kakor jo bomo primorani zdaj. Zdaj namreč smo prišli res že tako daleč, da moramo sami sebe proti samim

sebi braniti. Prvi korak za tako akcijo, ki jo po izvežbanju damo seveda radevolje na razpolago merodajnim oblastim, storimo danes: razpisujemo na vse tiste naše semeščane, ki si želijo vsaj po 10. uri po noči mir pred hunskim vpitjem in razbijanjem vežnih vrat in napisov vprašanje, kako bi najuspešneje organizirali in odejsstvi našo samoobrambo? Kaj, ko bi nastopili kot ognjegasci? Morda bi za prvo silo zadostova o samoobramba z cevmi in močnimi škropilnicami? Ljudje, ki tako živinsko vpijejo, imajo brčkone hudo vročino ne samo v glavi, zato bi bilo umestno škropilno cev kar po čez in prek pustiti »funkcionirati«. To je seveda naša čisto privatna misel in uverjeni smo, da ima kdo drugi še kakšno bolj izvorno idejo. Le na dan z njo! Če bo kaj s tega, dobi spomenik koncem novih barak nasproti »Terezijanji«. Ta spomenik bo varen ostal, drugih tako kmalo več ne bo.

**Okrajni šolski svet v Mariboru — slovenski.** V mariborskem okrajnem šolskem svetu je uradni komisar okrajnega zastopa imenoval nastopne gospode: Odvetnike dr. Kodrmana, dr. Josipa Leskovarja in dr. Rozino, profesorja Ivana Vrežaja in urednika Frana Žebota. Okrajni šolski svet je bil doslej v nemških rokah.

**Mariborski okrajni zastop** je imel 21. t. m. prvo sejo pod predstvom vladnega komisarja dra. Leskovarja. Izdelani so bili pri tej seji podrobni načrti za gradbo novih okrajnih in za temeljito popravo starih okrajnih cest, ki so v slabem stanju. Sprejeti so bili tudi drugi gospodarski predlogi.

**Nemci izganjajo slovenske kapucine.** Lipniški župan je zahteval od prestojništva kapucinskega reda v Lipnici, da zapusti samostan zaradi javne varnosti kakor tudi zaradi varnosti samostana samega. V tem samostanu so bili trije slovenski očetje in en slovenski brat. Ta korak je posledica sistematičnega hujskanja proti Slovincem, ki se ne ustavlja niti ob zidovih samostanskih. Iznanci so že odpovali v Celje.

**Nemški kmetje žele pod Jugoslavijo.** Nemški kmetje iz krajev severno od Lučan so poslali na shod dne 19. t. m. posebno deputacijo, ki je izjavila, da žele tudi tamošnji nemški kmetje priti pod Jugoslavijo, ker vlada tamkaj red in mir, ki ga pa v Nemški Avstriji ni. Izpostavljeni grabežem in vsakovrstnim nasiljstvom po brezposelnih tolpah in tujih temnih elementih, prosijo kmetje severno od črte Lučane — Špitje, generala Majstra, da naredi tudi v onih krajih dolgo zaželjeni red in mir.

**Vlak št. 32,** ki vozi iz Ljubljane v Maribor ne čaka na ogerski vlak v Pragerskem, ako ima ta le četrt ure zamude. Pozivljamo zato železniško vodstvo, naj v tem oziru potrebno ukrene, da ne bode treba ljudem, ki pridejo iz ogerske strani, po mnogo ur na Pragerskem do prihodnjega vlaka čakati.

**Nemci na delu.** Kakor mravlje letajo od stranke do stranke ter zbirajo izjave za pripadnost k Nemški Avstriji. Policija pa te ptičke pridno zasleduje ter jih odda postavi pravice. A protestirajo in na vsak način zahtevajo, da se jim zbiranje teh izjav dovoli, ker je to mednarodna komisija zahtevala. Ali nas hočejo ti farbati. Ako bi mednarodna komisija take izjave zares zahtevala, potem bi morali tudi merodajni krogi SHS države o tem vedeti. Zato pa je to delo spet velikanska lumparija, ki jo uganjajo ter begajo mirno ljudstvo. Kakor izvemo, so mnogi tudi mirni Nemci tem pobiratljem podpisov pokazali vrata. In prav se jim godi. Ako bi vsaka družina pokazala tem hujšakem vrata, potem bi imeli mir, poprej ga pa ne bo.

**Državna posredovalnica za delo.** V preteklem tednu (od 13. do 19. t. m.) je iskalo delo 217 moških in 112 ženskih delavnih moči.

Delodajalci so pa iskali 16 moških in 47 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 10. Delo iščejo pisarniške moči (228), osebje za trgovino (104), tovarniške delavke, služkinje, kovinarji, lesni delavci itd. Delo pa posredovalnica lahko ponudi čevljarjem (50), služkinjam in kuharicam (37) ter šiviljam.

**Iz mežiške doline.** (Dopis). Jugoslovanski shod se vrši v nedeljo dne 26. prosinca 1919 v Guštanju v mežiški dolini na Koroškem s sledečim vspešdom: Ob 9. uri slavnostna sv. maša na Glavnem trgu. Po sv. maši zaprisega koroških jugoslovanskih vojakov in slavnostni govori Jugoslovani! Pridite v obilnem številu na ta shod, kjer proslavimo našo svobodno Jugoslavijo in ob enem protestiramo proti nesramni požrešnosti Nemcev in Italijanov. V nedeljo vsi v Guštanju!

## Razne novice.

**Kako si pomaga zagrebški deški proletarijat?** Iz Zagreba pišejo: Po zagrebških cestah hodijo dečki s krtačami in obrisačami ter si s čiščenjem čevljev služijo »mezdo«, da se prežive. Baje zaslužijo po 60 do 80 kron na dan. »Ni slabo«, pravi »Večerni list«. Res ni slabo, prisluziti na dan 60 do 80 kron, ali pa gospodje tudi naj pomislijo, kakšne posledice utegne imeti »vzgoja«, ki jo pobirajo dečki na cestah s čiščenjem čevljev? Naše mnenje je, da slabe.

**Tajni avstrijski dokumenti v Sarajevu.** »Times« javljajo iz Sarajeva, da so v palači svoječasne bosenske uprave našli dokumente velike politične važnosti. Med temi dokumenti se nahaja tudi tajno poročilo iz Niša, glasom katerega bi naj avstrijska armada pomorila vse civilno prebivalstvo v Nišu, ako bi bila primorana se umakniti v Srbijo. K sreči je prodirala srbska in zavezniška armada po prebitju solunske fronte tako hitro, da Avstrijci niso mogli izvršiti tega svojega načrta.

**Habsburžani in Hohenzollerci so spravili svoj plen na Holandsko.** Čehoslov. tisk. urad poroča: List »Haagsche Post« javlja, da so spravili Habsburžani in Hohenzollerci svoj denar na Holandskem v varnost. Hohenzollerci imajo na Holandskem 16 do 20 milijonov mark, Habsburžani pa 100 do 110 milijonov kron.

**Draginja v Levovu.** Red v Levovu vzdržuje večinoma ženska milica. Ceste so umazane, ker manjka ljudi za čiščenje. Majhna sveča stane 7 kron, 1 liter petroleja 30 kron, 1 q premoga 50 do 60 kron, 1 čaša pitne vode 30 vinarjev.

**Kako je bil ranjen na fronti nadvojvoda Maks.** Bivši c. kr. vojnoporočevalski urad je razpošiljal svoj čas dolge čenčarije v liste o potovanju nadvojvode Maksa po Črni gori in Albaniji in kako je bil na italijanski fronti ranjen z granato. Sedaj piše list »Der freie Soldat«, da se je bila na italijanski fronti po zavzetju Dossa Alta priredila oficirska pojedina, na kateri se je obilo jedlo in pivo. Njegova cesarska visokost je bila pijana. Ko je Maks kolovratil v družbi v svoje bivališče, je padel na železniško traverzo in se precej pobil po buči. Drugi dan so že vsi listi v monarhiji vedeli, kako je junaškega na vojvodo ranila italijanska granata.

**Urednika** za naš list iščemo! Plača po dogovoru. Ponudbe na uredništvo »Mariborskega delavca«, Maribor, Schmidererjeva ulica 5.

**Juraj Gredlič, brivec** v Tegettholovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.